

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД – БЛАГОЕВГРАД

УТВЪРЖДАВАМ:
И.Ф.ПРЕДСЕДАТЕЛ КАЛИНКА ИВАНОВА

СТРАТЕГИЯ

ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА
В РАЙОНЕН СЪД – БЛАГОЕВГРАД
Актуализирана към 22.02.2024 година

I. ПРЕДМЕТ, ОБХВАТ И ЦЕЛИ

Тази стратегия има за цел да подпомогне ръководството и служителите в Районен съд – Благоевград в тяхната дейност, свързана с управлението на риска в съда в съответствие с изискванията на Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор.

Управлението на риска е структурен, последователен и непрекъснат процес, интегриран в Районен съд – Благоевград и има за цел идентифицирането, оценяването, вземането на решения за реакция и докладването на възможни събития, които биха повлияли негативно върху постигането на целите в съда.

Прилагането на стратегията дава възможност на ръководството да управлява риска, като се идентифицират, оценяват и контролират потенциалните събития или ситуации, които могат да повлияят негативно върху постигане целите на съда. По този начин се постига разумна увереност, че целите ще бъдат постигнати.

Стратегията е разработена въз основа на:

- Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор /ЗФУКПС/
- Стратегически план на Районен съд – Благоевград
- Методически указания на Министерство на финансите във връзка с финансовото управление и контрол в публичния сектор и други

Стратегията за управление на риска в съда обхваща:

- методите, които ще бъдат използвани в процеса на управлението на рисковете
- начините за документиране на процеса
- начина, по който ще се осъществява мониторинг на дейността по управлението на рисковете
- реда за докладване

- отговорностите на лицата, които подпомагат председателя на съда в управлението на рисковете и координират процеса на управление

II. ФАЗИ НА ПРОЦЕСА

Процесът на управление на рисковете се разделя на пет фази, с цел детайлно описание на действията, които ще се предприемат при всяка една от фазите, както следва:

1. Идентифициране на рисковете.
2. Анализ и оценка на идентифицирането на рисковете
3. Документиране
4. Реакция на рисковете
5. Мониторинг и докладване

1.Идентифициране на риска

Първата фаза от процеса на управление на рисковете включва подробен анализ на стратегическите и оперативните цели на Районен съд – Благоевград, с който се идентифицират събитията, застрашаващи постигането им. Динамиката и сложността на управление на рисковете предполага, че не е възможно да бъдат идентифицирани и управлявани повече от 20-30 риска в съда. Ето защо е необходимо вниманието да се концентрира към идентифициране на най-важните/съществени/ рискове, или тези, за които вероятността да настъпят е най-голяма и са с най-голямо потенциално влияние върху стратегическите и оперативни цели на организацията.

Необходимите действия, които се предприемат през първата фаза са:

- Анализ на основните дейности/процеси, свързани с постигане на всяка една стратегическа и оперативна цел
- Определяне на неблагоприятните събития /рискове/, които могат да настъпят и да повлияят на определена дейност или процес.

2. Рискови области

Рисковете могат да възникнат по различни начини и в резултат на промените в различни фактори. Някои от тях са сравнително лесно предвидими, а за други е необходим задълбочен анализ. Групирането на рисковете в области ще улесни процеса на идентифицирането им.

В Районен съд – Благоевград се анализират следните рискови области:

А/Външни рискове

- правни/регулаторни – група рискове, възникващи от промяна в националното или на ЕС законодателство

- политически – група рискове, свързани със смяна на правителството или въвеждане на нови политики, което може да предизвика промяна в стратегическите или оперативни цели на съда
- икономически – група рискове, породени от особеностите и/или промяната на икономическата система/инфлация напр./, което може да се отрази на разходите или да повлияе върху размера на наличното финансиране

Б/Вътрешни рискове

- бюджетни – група рискове, свързани с финансиране, бюджетна субсидия, неефикасно или неикономично разходване на средства
- нередности – слаб контрол върху активите, загуба на активи или разполагаемите активи са недостатъчно, за да осигурят желаните превантивни действия
- застраховане – незастраховани рискове или неприемлива цена на застраховането
- инвестиции – неподходящи инвестиционни решения
- финансови задължения – отговорност на съда за причинени вреди на трети лица

В/Рискове от дейността

- стратегически рискове – те могат да повлияят върху постигане на стратегическите цели на съда /определяне на неточни или недостижими цели, изпълнение на съответства на целите и др./
- оперативни рискове – рисковете, свързани с ежедневното изпълнение на оперативните процеси и дейности
- технологични – причинени от използване на стари технологии, от пробив в сигурността или от използване на нови информационни системи, недостатъчно изпробвани или служителите не са обучени да работят с тях
- рискове от репутацията – причинени от слаби връзки с обществеността, от неуспех при предоставянето на услуги, работа с граждани, с колеги от други съдилища

Г/Управленски рискове

Група рискове, причинени от неуспех в управлението на организацията или незадоволителни мерки за вътрешен контрол, включващи:

- неадекватни политики по отношение на съдебните служители
- некомпетентност на ръководството и служителите
- липса на ясни процедури за комуникация, докладване и надзор върху изпълнението

3. Анализ и оценка на идентифицираните рискове

Основната цел на тази фаза е анализиране и оценяване, за да могат да бъдат определени съществените рискове и да се вземат решения как да се контролират тези рискове какво въздействие да се окаже върху тях, т.е. каква да бъде реакцията на риска. Рисковете не могат да бъдат напълно премахнати, но могат да бъдат значително намалени чрез предприемане на подходящи действия.

Рисковете се оценяват чрез използване на два показателя – вероятност и влияние. Вероятността характеризира предполагаемата честота за настъпване на неблагоприятно събитие. Влиянието показва какви са последиците от настъпването на събитието за постигане на целите на съда. Съществени са рисковете, за които има висока вероятност да настъпят и имат високо влияние върху постигането целите на съда.

Природата на риска се променя непрекъснато, от което следва, че вероятността от настъпване на риска и възможното влияние са динамични и трябва да се наблюдават непрекъснато. Част от рисковете могат да бъдат количествено измерени / като финансовия риск/, но повечето рискове / като риска за репутация/ могат да бъдат оценени само качествено.

В Районен съд – Благоевград се използва двуизмерна скала за оценка на рисковете, която изглежда по следния начин:

ВЕРОЯТНОСТ	висока	жълто	червено	червено
	средна	зелено	жълто	червено
	ниска	зелено	зелено	жълто
		ниско	средно	високо
		ВЛИЯНИЕ		

Когато разглеждаме вероятността, рисковете се определят като високи, средни и ниски. При разглеждане на влиянието рисковете отново могат да се определят като високи, средни и ниски.

Рисковете, оценени като високи/високи в съотношението вероятност/влияние, или високи/средни, ще попаднат в червената област. Тези рискове се смятат за съществени и трябва да се управляват активно чрез предприемане на действия за намаляването им. Трябва да се има предвид, че те не могат да бъдат напълно елиминирани.

Рисковете, оценени като средни/средни, ниски/високи или високи/ниски, попадат в жълтата област и все още са значителни рискове. Те се наблюдават отблизо и се прилагат действия за контролирането им или за предотвратяване преминаването им в по-висока категория. По преценка на Председателя на съда, всеки конкретен риск от групата ниски/високи или високи/ниски, може да се категоризира като съществен.

Рисковете, оценени като ниски/ниски и ниски/средни попадат в зелената област и се смятат за ниско приоритетни и следователно са рискове, които се толерират. Те обаче трябва да се наблюдават, а при предприемане на допълнителни действия да се има предвид, че разходите за осъществяване на контрол, могат да надвишат ползата от намалението на риска.

4.Документиране

Всяка основна дейност, свързана с управлението на рисковете се документира. Чрез документиране на всеки риск и на всеки етап от процеса по управление на риска, включително описване на избраната реакция и служителите, които ще я прилагат, се постига лесен преглед на рисковия профил на съда.

Процесът по управлението на рисковете се описва в **риск-регистър**.

Основната информация, която се отразява в него е:

- идентифицираните съществени рискове за дейността на съда
- оценка на тяхното влияние и вероятност
- предприетите действия /реакции на риска/
- рисковете, които остават да съществуват след предприемане на описаните действия /остатъчни рискове/ и тяхната оценка
- срок за изпълнение на допълнителните действия и служителите, отговорни за тяхното изпълнение

Като Приложение № 1 е представен риск-регистърът, който се използва в Районен съд – Благоевград.

5.Реакция на рисковете

След като са били идентифицирани и оценени, Председателят на съда взема решение за подходяща реакция. Предприемането на мерки и действия за реакция, представлява съществен етап от управлението на рисковете.

Възможни са следните варианти на реакция:

- **ограничаване на риска** – най-често срещаната реакция, която се прилага. Причината за това е, че рискът рядко може да бъде изцяло избегнат/прехвърлен. Затова се въвеждат контролни дейности, които да дават разумна увереност, че риска ще бъде ограничен в приемливи параметри, в зависимост от значимостта на риска и съобразно разходите за въвеждането на контролните дейности. Рисковете, към които се прилага тази реакция, трябва да се наблюдават периодично.
- **прехвърляне на риска** – ако се прецени, че рискът е твърде висок, може да се прехвърли към друга организация. Класическият подход е застраховането. Ако дейността, свързана с постигането на определени цели е предмет на застраховане, препоръчително е да се предприемат действия в тази насока. Застраховането води до допълнителни разходи, но пък намалява значително показателя “влияние на риска”. Друг способ за прехвърляне на риска е сключване на споразумение с друга организация, с която се прехвърля осъществяването на определена дейност, заедно със съответните рискове
- **толериране на риска** – възможна е, ако определени рискове имат ограничено /незначително/ влияние върху постигане на целите или ако разходите за предприемане на действия превишават потенциалните ползи. Такива рискове трябва да се наблюдават периодично, тъй като различни външни или вътрешни фактори могат да окажат въздействие върху вероятността и влиянието и да изместят риска в друга категория
- **прекратяване на риска** – някои рискове могат да се намалят или ограничат единствено чрез прекратяване на съответната дейност, която ги поражда. Бездействието на дадена организация също може да е риск, защото при него не могат да се постигнат целите, за които е създадена. За съда възможностите за прекратяване на риска са твърде ограничени, защото самото му функциониране зависи от нормативни актове и правителствени политики

Към един и същи риск могат да бъдат предприети действия, включващи комбинации от различни реакции, както и при един последващ преглед на риск-регистъра, реакцията към даден риск да бъде променена.

6.Мониторинг и докладване

А/Мониторинг

Осигуряване ефективността на процеса по управлението на рисковете изисква текущо наблюдение /мониторинг/ на всеки негов етап и периодично докладване на идентифицираните рискове и предприетите действия за тяхното намаляване /реакции/. За целта Председателят на Районен съд – Благоевград назначава със заповед комисия, която периодично да преглежда риск-регистъра на съда. При възникване на внезапни събития риск-регистърът може да се преглежда извънредно. За всяко разглеждане на регистъра се изготвя протокол, в който се отразяват резултатите и предложенията за конкретни реакции, който се представя на Председателя на съда. Председателят одобрява попълнения риск-регистър.

За успешното наблюдение и оценяване на процеса на управление на рисковете, в Районен съд – Благоевград са разработени следните вътрешни правила и процедури:

- информационна система /вътрешни правила за обмен на информацията/
- вътрешни правила за управление на рисковете в Районен съд – Благоевград
- заповед за състава на комисията, която идентифицира, анализира и оценява, наблюдава и докладва потенциалните рискове и отговорните за изпълнението на необходимите действия съдебни служители

Б/Доклади

Докладите до Председателя се изготвят по следната схема:

- предприети действия във връзка с процеса по управление на рисковете
- изпълнението на планираните действия, заложи в риск-регистъра, информация за ефективността им и в случай, че те не са били ефективни, анализ на причините за това
- настъпила ли е промяна в описаните в регистъра рискове
- нововъзникнали обстоятелства, които могат да предизвикат промяна в отразените в регистъра рискове
- компетентност на служителите по отношение управлението на рисковете /информация за преминали обучения/
- спазени ли са сроковете за изготвяне на докладите

В/Субекти и отговорности:

Независимо, че процесът по управление на рисковете е отговорност на Председателя на съда, той изпълнява тази своя отговорност със съдействието на магистратите и служителите на ръководни длъжности.

Това се налага поради факта, че служителите на ръководни длъжности познават най-добре структурите и звената, които ръководят, техните цели и задачи и обвързаността на тези цели и задачи със стратегическите цели на съда. Председателят взема решения съвместно с тях по организирането на процеса на управление на риска, както и кои структури да изготвят самостоятелен риск-регистър.

В Районен съд – Благоевград организационната структура по управление на риска е следната:

1. Председател
2. Заместник - председател
3. Ръководители на отделения
4. Магистрати
5. Съдебен администратор
6. Ръководители на служби
7. Главен счетоводител
8. Съдебни служители

Отговорностите по управление на риска са разпределени както следва:

-Председател – отговорен за управление на риска по смисъла на ЗФУКПС. В тази дейност той се подпомага от всички служители на ръководни длъжности.

-Заместник председател – отговорен за управление на риска в определения му ресор

-Ръководители на отделения- отговорни за управлението на риска за възложените им дейности и отделение, като същите участват и в разработването на вътрешни правила и стратегии включително и във връзка с рисковите области, участват в координирането и контролирането по изпълнението на настоящата стратегия при работата на магистратите, участват също в идентифицирането на рисковете и инициране на дейности и предложения за тяхното изолиране и преодоляване.

-Съдебен администратор – разработва и предлага за утвърждаване правила за управление на риска в съответствие с настоящата стратегия. Координира процеса на управление на рисковете, работи съвместно със служителите на ръководни длъжности и ги подпомага при идентифицирането, оценката и избора на подходяща реакция при управлението на риска. В тази връзка той организира работни срещи на комисията, назначена от Председателя за преглед на риск – регистъра и на служителите на ръководни длъжности, на които се обсъждат отделните фази от процеса на управление на рисковете и надлежно се документира.

-Ръководители на съдебни служби- отговорни за управлението на риска за възложените им дейности в съответната служба, като същите участват и в разработването на вътрешни правила и стратегии

включително и във връзка с рисковите области, участват в координирането и контролирането по изпълнението на настоящата стратегия заедно и подпомагайки в тази му дейност съдебният администратор, участват също в идентифицирането на рисковете и инициране на дейности и предложения за тяхното изолиране и преодоляване.

-Главен счетоводител – контролира рисковите фактори на финансово-счетоводната дейност и взема решения в границите на своите правомощия за ограничаване и управление на идентифицираните рискове. Участва в разработване на вътрешните правила.

-Магистрати и съдебни служители – участват в процесите по управлението на риска чрез прилагане на определени контролни процедури, спазват разписаните правила и своевременно уведомяват съдебния администратор при констатирани нарушения.

Стратегията за управление на риска в Районен съд – Благоевград има силата на вътрешен нормативен акт, с който следва да бъдат запознати всички адресати, като същата подлежи на промени и корекции в случай на възникване на нови обстоятелства, налагащи това.

Стратегията следва да се публикува и обяви и на обществеността чрез сайта на съда.

Неразделна част от настоящата стратегия е:

Приложение № 1 – Риск-регистър на идентифицираните рискове в Районен съд – Благоевград

**РИСК - РЕГИСТЪР
НА РАЙОНЕН СЪД - БЛАГОЕВГРАД**

Цел: стратегическа/оперативна								
Риск	Оценка на присъщия риск		Предприети действия	Оценка на остатъчния риск		Допълнителни действия	Срок	Служител
	влияние	вероятност		влияние	вероятност			
1	2	3	4	5	6	7	8	9